

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

De Munere Concionandi, Exhortandi, Catechizandi - Continens non tantùm praecepta ad artem concionandi discendam accomodata, sed etiam Ideas & Conceptus practicos pro Concionibus in Festis B. V. & SS. Dedicationis, Patrocinij, Novi Anni, Paschatis, Parasceves; item in Primitiis Sacerdotum,

...

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

§. 2. Exemplar I. Quomodo in exequiis alicujus defuncti Concio haberi possit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48347](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48347)

rat, ad illas faciendas; imprimis studeat magnam in iis habendis varietatem observare, ne dum eadem, eodem ferè modo frequentius repetit, fastidium potius quàm speratum animorum motum efficiat. Itaque fontes semper quosdam in memoria habeat, ex quibus dictam varietatem haurire possit, qui quidem ad sequentes duodecim revocari possunt. Primus vita & facta defuncti. 2. Argumenta, quæ spem faciunt Beatitudinis ab eo obtentæ. 3. Motiva & Causæ succurrendi. 4. Media ad succurrendum. 5. Objectiones, quæ à tepidis obijciuntur, ad debitum hoc fraternæ Charitatis à se amovendum. 6. Officia variâ Defuncti. 7. Aetas & aliæ circumstantiæ concomitantes. 8. Varia Genera mortis. 9. Doctrinæ salutares, vel ab ipso defuncto relictæ, vel ex morte illius deductæ. 10. Epitaphia variâ mortuis constructa. 11. Emblemata, vel aliæ res sepulchris affigi solitæ. 12. Sepulchrum & ritus sepeliendi. Ex quibus omnibus fontibus, quomodo varij conceptus erui, & fructuosè proponi queant, infra variis Exemplis practicis demonstrabitur.

§. II.

Exemplar Primum.

Quomodo in Exequiis alicujus Defuncti concio haberi possit.

Thema.

Respice in testamentum tuum. Ps. 73.

Scopus.

Demonstrandum, quòd probabiliter defunctus sit inter Sanctos connumeratus, simulque Auditores, ad viræ & virtutem ejus imitationem accendendi.

Syllogismus principalis Primus.

Amor B. Virginis, Misericordia erga Pauperes, & bona vita sunt optima media ad vitam æternam obtinendam; Atqui hæc diligenter adhibuit Defunctus; Ergo meritis creditur, eam vitam æternam obtinuisse.

Alter

Alter Syllogismus Principalis.

*Legata pretiosa à Testatoribus relicta sunt hilari gratulatio-
animo acceptanda; Atqui Defunctus talia legata reliquit
omnibus vivis Hominibus; Ergo hi omnes hilari gratulatio-
mo debent illa acceptare.*

EXORDIUM.

Quando vir aliquis dives aut Primarius mortuus est, an-
te omnia quæri solet, an Testamentum fecerit, tantòque ma-
gentius quisque responsum accipere desiderat, quantò ma-
giorem spem concepit, aliquid ex illa hæreditate accipiendi. Et
idem credo his diebus contigisse, quando non sine magno
multorum dolore Dominus Nicolaus, cujus Exequias hodie
celebramus, piè in Domino abiit; quare, cum non dubitemus
quin mei Auditores quoque aliquod legatum ex ejus testa-
mento expectent, statui eorum desiderio satisfacere, atque
adeò in præsentì concione breviter indicare, quale Testa-
mentum is fecerit, & quid potissimum meis AA. legaverit.
Spero itaque tantò avidius, me auditum iri, quantò gratius
sunt, quæ in præsentia sum dicturus.

Pars Prima.

In quatuor potissimum partes divisit Testamentum Nico-
laus noster, juxta numerum scilicet rerum, quas à DEO ac-
ceperat. Prima pars continebat animæ dispositionem, quam
per illa S. Davidis verba: *In manus tuas commendo spiritum
meum*: non alteri, quàm DEO velut præstantissimum quod
habebat, bonum offerendum censuit. Quòd verò etiam re-
ram habuerit DEUS oblationem, atque adeò accepit in
manus suas spiritum ejus; plura quidem, sed præcipue tria
sat clara indicia sperare nos faciunt. Primum est singularis
& tenerimus Amor, quo erga S. DEI Genitricem toto vita
sua tempore ferebatur. Hanc sanè amavit, & exquisitè
Juventute sua: Hanc in Matrem suam elegit, in hujus Con-
gregationem inscribi se permisit, legesque accuratè obse-
ravat. Hanc annuis Confessionibus & Communionibus ju-
illius Festis præcipuis, Sabbathinis Jejuniis, vel saltem ab-
stinentiis, & quotidiana recitatione Rosarij, Litaniarum, &
Litaniarum.

lūmque precum, imō & horaria Salutatione pijsimē co-
lunt, & honoravit. Ad hanc in omnibus necessitatibus & pe-
riculis velut Infantulus ad Matrem cum singulari fiducia
confugit, ut in Agone maximē apparuit, quando ejusdem I-
conem suavissimē dissuaviatus, tenerrimō cum affectu illam
Ecclesie orationem recitavit: *Sub tuum Præsidium confugi-
mus, Sancta DEI Genitrix, nostras deprecationes ne despicias
in necessitatibus nostris, sed à periculis cunctis, & à presenti ma-
tine, libera nos semper Virgo Gloriosa & benedicta.* Sed & il-
lam sæpius iteravit: *Maria Mater gratia, Mater misericor-
dia, Tu nos ab hoste protege, & hora mortis suscipe.* Cum ergo
SS. PP. & Ascetæ passim amorem & devotionem constantem
erga hanc Sacratissimam Virginem inter præcipua Prædesti-
nationis indicia meritō numerent; ita ut S. Anselmus dicere
ausus sit, impossibile esse, ut ad ipsam conversus pereat; sic ex
tot illustribus & probatis Historiis habemus, etiam gravissi-
mos Peccatores, qui unicam Salutationem Angelicam quo-
tidie recitarent, vel aliud simile obsequium constanter ipsi
exhibuerunt, mirabiliter ejus intercessione conversos, feli-
cēque ex hac vita transitum sortitos esse, an de Nicolao no-
stro, qui tot tantāque obsequia tam constanti, & tenera pie-
tate ei per tot annos præstitit, dubitare poterimus, quod non
eandem à misericordissima Patrona sua gratiam obtinuerit?

Alterum indicium est, Misericordia erga pauperes, quam
usque adeo constanter tenuit, ut verē de ipso illa. Job c. 31.
verba dici potuerint: *Ab infantia mea crevit mecum misera-
tio, & de utero matris egressa est mecum.* Hinc quoties aspi-
ciebat Pauperem, tenerrimē erga illum viscera ejus mox com-
movebantur. Neque tamen inter sola verba stetit illius com-
miseratio, etiam in effectum multipliciter prodijt. Hinc
de suis redditibus & lucris annuatim certam partem seponē-
bat, quam in Sacculo quodam, cui Titulus *Marsupium Chri-
sti*: inscriptus erat, reposuit, & suo tempore non aliorum
operā, sed propriis manibus cum singulari solatio, tam suo
quā Pauperum, ut qui vel ex ipsa vultūs hilaritate tenerum
ejus Amorem faciliē conijciebant, distribuere solebat. Sed
& severissimē suis præcipiebat, ut ciborum reliquiæ diligen-
ter asservarentur, & pauperibus suo tempore dividerentur;
singulariter verō erga pauperes infirmos afficiebatur; hinc
non

non modò cibos, potumque illis identidem submittebat; sed medicinis & refocillationibus constanter adjuvabat; imò non contentus erat, ut ipsemet talem effectum erga miserum foveret, sed eundem etiam Domesticis instillare conabatur. Hinc quoties audierat, mendicum aliquem gravius à Domesticis increpitum fuisse, ægerrimè ferebat, illudque S. Augustini super Ps. 103. monitum in memoriam illis revocabat: *Si non potes dare, affabilem te fac: Coronat DEVS voluntatem, ubi non invenit facultatem. Nemo dicat non habeo. Charitas de sacculo non erogatur.* Etsi verò talis fuerit, ac tanta Nicolaus nostri erga viuentes pauperes Commiseratio, quam, ut infra videbimus in hoc ipso Testamento novo, eoque luculento Testimonio iterum declaravit; negari tamen non potest, eam erga Defunctos tantò teneriorem fuisse, quanto maiorem illorum necessitatem ac indigentiam esse, divinitus collustratus cognoverat; & sanè longus forem, si omnes illius inventiones ad subsidium Animarum excogitatas vellem recensere. Dux nobis, quæ præcipuè creduntur, sufficiens, quarum altera est, quòd menstruam Communionem, aliàque similia opera, ob quæ Indulgentias plenarias Animabus applicare licet, diligentissimè semper lucrari studuerit. & non illo duntaxat die, sed etiam quavis hebdomade Feriâ Secundâ Sacrificium Missæ pro illis offerri curaverit, eò quòd hæc duo media præ cæteris efficacia judicaverit ad dictas Animas, quàm celerimè à pænis eximendas.

Altera inventio erat, quòd omnem operum suorum factum satisfactorium, quem aliis potiori titulo transcribere non cogebatur, animabus ijsdem cum insigni liberalitate reliquerit, tantique fecerit hoc officium Charitatis, ut Beatus dicere sit solitus horam, quâ in Libellum, qui efficaciter hanc devotionem ei persuaserat, incidisset, certamque quotidie orationem pro Sacerdote, qui dictum libellum composuerat, recitaret. Si ergo S. Hieronymus in epist. ad Nepotianum affirmare indubitanter ausus est, se non legisse aliquem in la morte fuisse defunctum, qui libenter opera charitatis exhibuit, eò quòd multos habeat Intercessores, impossibile autem sit, multorum preces non exaudiri; quis non felicissimam morte defunctum Nicolaum nostrum credat, quem tot tantæque præstantia misericordiæ opera exercuisse cognovit?

Tertium

Tertium tandem indicium est, vita ipsius honestè trans-
acta, de qua quidem non opus multa dicere, cum vobis ipsis
luculenter constet, quàm piè & Catholicè vixerit. Illud o-
mnino præterire non possum, quin commemorem, quòd su-
am sanctitatem prudenter non in exoticis actionibus, aut a-
millibus devotionibus, sed quotidianis officij sui functionibus
perfectè, id est, cum legitima intentione, & debita diligen-
tia obeundis posuerit, memor verissimi effati ab Asceta quo-
dam prolari: *Optima Christiani perfectio est, quotidianas sta-
tui functiones vidè peragere.* Hinc præcipua ipsius cura ce-
tat, ut temporis magnam rationem haberet, illud Judæ di-
ctum perpetuò sibi & aliis occinere solitus: *Vi quid perditio
hæc?* Poterat hæc actio venundari multis, & dari pauperi-
bus. Proxima dein illius cura erat, ut tempus Matutinum
tam ab ipso, quàm Domesticis inter preces absumeretur, eò
quòd menti suæ altè impressum habuerit illud Salomonis
consilium Prov. 3. *Honora Dominum de tua substantia, & de
primis frugum tuarum, & abundabunt horrea tua frumento
& vino torcularia tua redundabunt;* Eandem ob causam cu-
rabit etiam, ut non ipse duntaxat, sed Domestici etiam Mis-
sæ Sacrificio quotidie interessent, & SS. Confessionis & Evcha-
ristiæ Sacramenta, quæ ipse singulis ad minimum octiduis
usurpabat, quovis mense religiosè suscipere. Cum aliis
verò tam sincerè, justè, & affabiliter vivebat, & conversaba-
tur, ut vel ex solo hoc indicio inter veros Christi discipulos
numerari meruerit juxta illud Christi Joan. 13. dictum: *In
hoc cognoscent omnes, quia discipuli mei estis si dilectionem ha-
bueritis ad invicem.* Si ergo juxta communem sensum homi-
num longà experienciâ comprobatur, Mors Echo vitæ dici-
tur, & ut S. Augustinus l. de doctr. Christ. dixit: *Non potest
male mori, qui bene vixit:* An non meritò credimus beata
morte defunctum Nicolaum fuisse, qui vitam tam honestè,
tam sanctè ad finem usque instituerit?

Pars Secunda.

Sed, ut video, longius non nihil prima hæc Testamenti
Pars me abduxit. Ad alteram me converto, quam quidem uni
& sequentes duas brevius percurram. Sicut ergo Animam
DEO, ita Corpus suum terræ, à qua illud acceperat, restituit;
Instr. VII. C c quâ

quâ tamen in transcriptione nescio, an non sapientiam magis, quàm Modestiam suam egregio Argumento iterum confirmârit, dum solam pompam ordinariam in sepeliendo suo corpore adhiberi, omnem verò splendorem aut curiosum apparatum studiosissimè vitari iussit. Novit scilicet prudentissimus Nicolaus, quod jam pridem S. Augustinus de verbis Apostoli Thessal. 4. sapienter dixerat. *Pompa funebria, Regna Exequiarum, sumptuosa diligentia sepulchra, Monumentorum opulenta Constructio, vivorum sunt qualiacunque solatia non adiutoria mortuorum.* Novit quoque corpus in hac vita quasi Equi munere functum esse, à quo Anima tanquam quæ fuerat circumlata. Neque adeò decere, ut dum Equus ipse foris est, in Capri vitate & gravi necessitate constitutus, tota cura in equum mortuum transferatur, nullâ aut exigua sollicitudine de Equite liberando conceptâ. Itaque prudenter Corporis curam vetuit ut meminissent amici tantò maiorem curam in animæ suæ solatium & liberationem adhibendam esse, quem proinde in finem, & ipse non modicam famam assignavit pro Sacris post mortem ipsius statim obrendis.

Pars Tertia.

Non maiorem verò Sapientiam & pietatem in bonis temporalibus distribuendis adhibebat. ubi ante omnia obculos pulcherrimum S. Joachimi & Annæ Exemplum habuit, qui divitias suas in tres partes diviserunt, & Primam quidem DEO obtulerunt, & in Templo Ministris dedicârunt; Aliam sibi pro casibus necessariis reservârunt, tertiam denique pauperibus distribuerunt. Hoc, inquam, Exemplum Nicolaus noster insigniter imitatus est, nam quantam partem in variis Ecclesiis reliquerit testabuntur ipsæ Ecclesiæ, quæ portionem sibi legatam accipient: quàm diligenter pauperum memor fuerit, testabuntur Xenodochia & Hospitalia, & Religiosorum Monasteria, quorum nullum sine liberali legato vacuum abire permisit: magis verò suo accursu & largitionibus testabuntur ipsimet pauperes, dum post rem divitiarum finitam largam singuli stipem accipient. Et si verò tertiam partem, eamque bene amplam Familiæ suæ sustentandæ & conservandæ assignârit, in eo tamen singularis Prudentiæ

dem est promeritus, quod se ipsum etiam adhuc inter Familiam computarit, & recordatus, quod Charitas à se ipso incipiat, & sibi quisque sit proximus, non levem summam in Sacrificia post mortem pro Anima sua legenda expendi voluerit; ob quam quidem sollicitudinem tantò magis suspicienda acque depredicanda est Charitas ordinata, erga seipsum, quanto pauciores in Orbe Imitatores reperit. Quotus quisque enim est, qui non totus in bona quàm plurima Familiæ relinquenda intentus, nil minùs cogitat, quàm de portione congrua sibi ipsi assignanda? Hi profectò sæpe perpendere debeant saluberrimum responsum, quod aliquando Filius quidam Parenti dedisse scribitur; Cum enim hujus Pater in extremis constitutus Filios convocasset, & quid quisque contentandi sui amoris causâ post mortem Parentis facere vellet, interrogasset, variisque varia responderent; ipse ut natu minimus nil se facturum dixit, causamque rogatus à Parente, sapienter in hunc modum respondit: Si tu, ô Pater, qui plenum nunc opum tuarum dominium possides, & te haud dubiò magis, quàm nos amas, tamen pro anima tua sollicitus non es, quomodo sperare poteris, nos, qui partem tantùm bonorum tuorum, singuli capiemus, memores tui futuros, & ab amore proprio excæcatos non potiùs in nostram, quàm tuam utilitatem dicta bona applicaturos. Notate hoc pulcherri- mum responsum Parentes, qui hætenus pro Liberis magis, quàm pro vobis solliciti fuistis. Notate hoc, inquam, & vel à nostro Nicolao discite, quousque ordinatus suorum amor se extendat, quàmque verum sit, quod Salomon Eccles. c. 5. dixit: *Hoc itaque visum est mihi, ut comedat quis & bibat, & fruatur lætitiâ ex labore suo, quo laboravit ipse sub sole numero dierum vitæ suæ, quos dedit ipsi DEVS, & hæc est pars illius, & omni homini, cui DEVS dedit divitias, atque substantiam, potestatemque ei tribuit, ut comedat ex eis, & fruatur partibus suis, & lætetur de labore suo: hoc est donum DEI.*

Pars Quarta.

Sed quid nobis ait non nemo, reliquit Nicolaus? Respon- deo, optimam partem bonorum suorum vobis ab eo reserva- tam, nempe virtutes suas, has enim solas pro veris divitiis agnoscebat, has solas sciebat, non à furibus auferri, nec à

tineis aut ærugine consumi posse; has solas secum in alterum orbem exportari posse sciebat. Ad has ergo congregandas sicut omne per vitam suam studium impendit, ita nunc in morte lubens distribuit, & DEO quidem de ijs Gloriam & Honorem sibi meritum, Defunctis satisfactionem, vobis vero imitationem transcripsit. Vos ergo ijs S. Pauli 1. Cor. 11. verbis alloquitur dicens: *Imitatores mei estote, sicut & ego Christi.* Nôstis, quàm ego accuratus in rebus ad divinum cultum pertinentibus fuerim, Christumque in Templo per triduum commorantem imitatus sim. Imitatores mei estote, sicut & ego Christi. Nôstis, quantoperè Charitatem fratricam semper æstimaverim, quantoque studio omne id, quod eam ulla ratione violare poterat, devitârim, quia hoc mandatum, hanc Doctrinam Christi esse noveram: Imitatores mei estote, sicut & ego Christi. Nôstis, quàm modestè semper de me senserim, quantaque fortitudine atque constantia injurias illatas non modò supportârim, sed etiam ad imitationem Christi condonârim: Imitatores mei estote, sicut & ego Christi. Nôstis denique quantopere ego semper in omnibus tam adversis, quàm prosperis voluntatem meam cum divina conformare studuerim, humilians me ipsum cum Christo, & factus obediens usque ad mortem crucis: Imitatores mei estote, sicut & ego Christi, quia sicut Socij passim estis, sic eritis & Consolationis.

Epilogus.

Audistis ergo, quàm pulchrum, & vobis utile Testamentum Nicolaus noster confecerit. Superest, ut agnoscatur hoc beneficium, Deumque impensè rogetis, ut illud ei in altera vita abundè compensare, etsi quidem æternam Requiem nondum obtinuerit, ad eandem ipsum admittere dignetur. De reliquo date operam, ut, quod unice Testator exspectat, illius partis, quæ vobis relicta est, executionem strenuè urgeatis, adeoque illis Siracidis Eccl. c. 11. verbis vos alloquentem imaginemini. *Stia in testamento tuo, & in illo colloquere, & in opere mandatorum tuorum veterâsce.* Sic dicitur cum Davide Psal. 118. *Hæreditate acquisivi Testimonia tua in æternum.* Et Psal. 15. *Funes ceciderunt mihi in præclaris: etenim Hæreditas mea præclara est mihi.* Quousque cum ipso hæredi-

hereditatem etiam cælestis Regni obtineatis, & in eodem in æternum lætemini. Amen.

Alii Conceptus.

I. Ex occasione thematis: *Miseremini mei, miseremini mihi sicut vos Amici mei, quia manus Domini tetigit me.* Job. 19. ostendi potest, quàm meritò animæ in purgatorio vocentur à Fidelibus *Pauperes vel miseræ, die Arme/ oder armseltige Seelen.* Quia videlicet 1. gravissimis miseriis & pœnis sunt subiectæ, quarum minima, teste D. Thoma & aliis Doctorebus, gravior est, quàm omnes dolores & tormenta hujus Mundi collectivè sumpta. Unde meritò Anglus quidam Monachus, teste D. Dionysio Carthusiano, conspectis purgatorij pœnis dicebat: DEUS mihi sit testis, quoniam, si hominem, qui me, necosque gravissimè læsisset, vel omnino occidisset, in his pœnis jacentem viderem, libenter mille vitas pro illius redemptione impenderem, usque adeo omnem modum & limitem excedit pœnarum illarum accerbitas. Id quod alius quoque propriâ experientiâ testatus est, qui, cum gravitatem morbi sui impatienter ferens, à DEO per Angelum optionem impetrâisset, sive per tres horas supplicia Purgatorij, sive per tres annos adhuc morbi sui cruciatus sustinendi, ubi priorem partem elegit, & vix unâ horâ Purgatorij pœnas sustinuit, mox gratiam redeundi ad vitam petijt, & trecentis annis morbi dolores facilis & libentiùs toleraturum se asseveravit, quàm unicâ horâ Purgatorij cruciatus. 2. Quia seipsas juvare non possunt, atque adeò similes sunt Paralitico juxta Piscinam probaticam jacenti. Joan. 5. qui hominem non habebat juvantem, ut prædictæ Piscinæ auxilio à sua infirmitate curaretur; Verè enim Animæ tales sunt in loco, in quo quidem satispatiendò pœnas suas extinguere, non verò satisfacere proprijs meritis possunt. 3. Quia carent lumine cæli, id est, lumine gloriæ & visione beatificæ, atque adeò jure dicere possunt cum Tobia cap. 4. *Quale gaudium mihi erit, qui lumen celi non video.* Unde meritò etiam ex hoc titulo miseræ seu arme Seelen vocari possunt, cum juxta commune proverbium sit: *Ein blinder Mann/ ein arme Mann.* & hæc miseria tantò sit gravior, quantò gravior afflictio ex privatione visionis beatificæ oritur, uti ex com-

muni Doctorum sensu, ipsiusque visionis præstantia probari potest.

II. Ex occasione thematis: *Quâ mensurâ mens fueris, eâdem remetietur vobis.* Luc. 6. potest ostendi, quomodo Charitas erga Defunctos perfectissimè demonstrari queat, scilicet implendo quatuor conditiones, quas Christus cit. loco ad mensuram perfectam requisivit dicens: *Mensuram bonam, & confertam, & cogitatam, & superfluentem dabunt in sinum vestrum.* Quarum prima impletur, si aliquoties per diem, vel hebdomadem pro iisdem orationes, sacrificia, vel alia pietatis opera offerantur, uti multi Christiani faciunt. Secunda, scilicet *confertam* mensura datur, si omnis fructus impetratorius aut satisfactorius, ad quem aliis applicandum non obligamur, per totam vitam obventurus iisdem transcribitur (quod, quâ ratione fieri possit, paulò clariùs explicandum est) uti S. Gertrudis fecisse scribitur; & etiamnum hodie non pauci Animarum purgantium singulares Patroni facere consueverunt. Tertia, videlicet *cogitata*, porrigitur, si etiam ea, quæ post mortem obvenient Sacrificia, & alia pia opera, iisdem Animabus transcribantur, uti P. Ferdinandus de Monnarij (alij Hernandum Monsoy vocant, nisi forte diversus sit) à Societate JESU fecisse scribitur in Syllabo Prover. Peruanæ 21. Sept. 1626. qui omnes Missas & Rosaria post mortem pro se offerenda animabus purgantibus donavit, & hanc suam voluntatem scripto consignavit. Quarta, nempe *superfluenta*, datur, si etiam alij ad similem charitatem verbo vel exemplo incitentur, uti multi Patroni insignes Animarum facere consueverunt, qui, ubi ubi possunt, alijs teneram erga Defunctos charitatem instillare conantur; & merito, nam & ipsis animæ eâdem mensurâ suum Patrocinium & beneficia mensurabunt, & primò quidem mensuram bonam dabunt, dum à varijs malis, & hostibus potenter defendunt, uti Eusebius Siciliæ Dux, qui 40000. animarum per modum Equitum sibi occurrentia pro defensoribus habere meruit, expertus est, teste Joanne Majore in Spec. Exempl. tit. Defuncti ex. 25. *Confertam* dabunt, dum varia bona temporalia impetrabunt, uti multi quotidie experiuntur, ita ut communitas paulatim persuasio invalescat, unum ex efficacioribus mediis ad quidvis impetrandum esse, si certa in animarum subsidium

ope

opera ad intentionem, ut illæ operatam gratiam impetrent, offerantur. *Constitutam* porrigit, dum varias virtutes & cælestes gratias, maximè verò ipsam beatitudinem impetrant; id quod tantò ardentius præstabit, quantò magis utilis & expectanda præ temporalibus esse cognoscunt. *Superfluentem* denique offerent, dum copiosum in altera vita gloriæ incrementum impetrabunt, quæ omnia tum pulchris exemplis confirmari; tum maximè per id, quod S. Gertrudi contigisse, P. Casparus Tausch in Matre dolor. p. 3. c. 7. testatur, illustrari possunt, cum enim hæc omnem fructum suorum operum transcripisset his ipsis animabus, idcircoque timeret, ne propriæ satisfactionis defectu graves in Purgatorio pœnas subire cogeretur, Christus eidem apparens sequenti-
bus eam verbis solatus est: Filia, ut videas, quantopere mihi placeat insignis tua in Defunctos charitas, in compensationem tibi condono omnes pœnas, quas in eodem Purgatorio sustinere deberes. Præterea qui olim pro uno centuplum promissi, nunc manum dilatabo & gloriâ multò excellentiore te premiabo. Efficiam denique, ut animæ per te liberatæ morienti assistant, & cum magno triumpho te in cælum reducant. De qua materia videri potest P. Jacobus Monfortus in tract. de Misericordia animabus præstanda, ubi pulchrè ostendit, non solum nihil deperdere eos, qui dicto modo animabus misericordiam merentur, sed potius plurimum lucrari.

III. Ex occasione thematis: *Faciam vos piscatores hominum*; ostendi potest, quomodo animas Defunctorum ex latro Purgatorij (ut Ecclesia illud in Missa Defunctorum vocat) piscari debeamus; quem in finem narrari in primis potest historiola illa de Puero, qui, dum super sepulchro Matris suæ Orationem Dominicam & Psalmum *Miserere* recitabat, visus est ab Episcopo. hamo aureo, & lineâ argenteâ pulcherrimam Mulierem extrahere, uti fusiùs in Spec. Exempl. dist. 9. ex. 143. videre est. Itaque ostendatur, quibus instrumentis hæc Piscatio fieri debeat, nimirum 1. per *Virgam* rectam & oblongam: perquam intentio bona intelligitur, per hanc enim perinde Animabus nostra opera, ac piscibus esca, porriguntur. 2. Per triplicem *funiculum*, per quem esca demittitur, & charitatem triplicem rectè significare dicitur, scilicet cha-

ritatem erga DEUM, nos ipsos, & Proximum, quæ mentis non modicè impellere nos possunt ad auxilium animabus præstandum. 3. Per *hamum* duplicem iustitiæ & misericordiæ divinæ; hæ enim ambæ concurrere & juvare debent ad animas extrahendas, uti sat clarè S. David Ps. 129. infinavit dicens: *Si iniquitates* (per iustitiam tuam) *observaveris Domine, Domine quis sustinebit?* Sed quia apud Dominum misericordia quoque, & c. pioſa redemptio invenitur, hinc *hamus* duplex efficitur, per quem efficaciter extrahantur, sicque impletur, quod S. David Ps. 84. dixit: *Misericordia & veritas obviaverunt sibi, iustitia & pax osculate sunt.* 4. Per *esum* hamo appensam, quæ varia esse solet; ut enim interdum vermiculus, sanguisuga, aut mortuæ muscæ; interdum globuli aromatici, parvi Pisciculi, aut cerasa appendi solent; ita variis modis, nempe vel per Sacrificium Missæ oblatum, vel per orationem, jejunium, eleëmofynam, vel per indulgentias applicatas, animæ ex Purgatorio liberantur, uti fusiùs in meo libello, *die heilsame Kurgweil die Seelen zu fischen.* c. 1. & c. videri potest. Ut autem hanc Piscationem tantò avidius & diligentius exerceant, ostendi circa finem poterit, quàm copiosos fructus pro hac & altera vita ex illa sperare possint. Certè cùm DEUS aliquando tributum Vitæ transactæ seu rationem exiger, si modò ad lacum hunc frequenter secedant, & piscem, id est, animam extrahant, mox in ore ipsius statorem efficacis orationis apprehendent, per quem pro se copiosam solutionem præstare poterunt, ut olim S. Petro in simili casu contigit, teste S. Matthæo c. 27.

IV. Ex occasione thematis: *Cuius vestrum Asinus aut Asinus in puteum cadet, & non continuo extrahes illum?* ostendi poterit partim, quàm æquum sit, ut animabus Defunctorum in Purgatorio luentibus succurramus, partim quomodo id ipsi præstare debeamus. Et primum quidem potest probari per triplicem titulum, nempe quòd sint 1. *Fratres nostri* eodem Patre cælesti progeniti, & eodem sanguine redempti, eandemque cum illis hæreditatem expectantes; quis nescit autem, si carnalis Frater in carcerem trudatur, quàm solliciti pro ejus Redemptione obtinenda Fratres ejus reliqui laborarent. 2. *Membra* quoque sumus ejusdem corporis, teste S. Paulo 1. Cor. 12. dicente: *Etenim in uno Spiritu omnes nos in unum corpus*

enim baptizati sumus, & ideo sumus in vicem membra, uti
idem ad Eph. 4. ait; si ergo juxta ejusdem testimonium, si
quid patitur unum membrum, compatiuntur cetera membra; &
experientia ostendit, dum membrum unum ab igne corripitur,
mox manum succurrere, & ignem depellere, quidni multo
magis, quando membrum longè præstantius igne multo
acerbiori correptum advertimus, eundem celerimè depelle-
re studeamus. 3. Denique, quòd animæ tales sint templum
& imago DEI præstantissima, & omnibus Mundi Templis
gratior; quis autem Lauretanum v. g. aut aliud famosum &
miraculis clarum templum ardere videns, non statim accur-
reret, & omni modo liberare conaretur; quidni ergo multo
magis pro spirituali templo, id est, animabus liberandis la-
boretur? Ut adeò meritò S. Augustinus S. 44. ad FF. in ere-
mo similia motiva perpendens exclamaret; *Cadit Asinus, &*
omnes eum sublevare festinant. Clamat Porcus, & cum eo cla-
mare ceteri non cessant. Sed clamat inter tormenta Fidelis, &
non est, qui respondeat. Ecce vestra inhumanitas! In eundem
finem juvabit etiam sibi applicare, quod P. Jacobus Laynes
secundus Societatis JESU Generalis suis subditis commen-
dabat, dum eosdem adhortans, ut quàm frequentissimè ani-
marum purgantium meminissent, hæc addit rationem; nam
quandoquidem Societas tantum exhaurit laboris, eo duntaxat
consilio, ut homines ad consequendam felicitatem juver,
consentaneum profectò est, ut eundem prosequentes charita-
tis Spiritum, etiam ex hac vita digressis ad cursum conficien-
dum opulentur, nè justa sit illis causa Societatis charitatem
quasi imperfectam & mancarn accusandi, &, meritò liceat
conqueri, se medio in itinere, eoque in loco destitutos fuisse,
ubi nullam omnino sibi ipsis opem queant afferre. Secun-
dum autem caput, scilicet quomodo liberari debeant, ostendi
potest ex modis variis, quibus aliquem in foveam lapsum ex-
trahere solemus, scilicet vel 1. *Scalam* domittendo, qualis
Spiritualiter Missæ Sacrificium, per quod DEUS ad nos de-
scendit, & nos ad DEUM, dici potest. Vel 2. *funem*, porri-
gendo, per quem Rosaria, aliæque orationes intelligi que-
unt. Vel 3. Ramos præcisos deijciendo, ut Elephantis se-
matuò liberare dicuntur; per quos ramos fructus bonorum
operum animabus applicati possunt intelligi. 4. Manum

Cc 5

porri-

porrigendo, per eleemosynæ liberalem oblationem, quæ quidem quatuor media fusiùs apud P. Fabrum c. 6. in die animarum, & Montfordum in tract. cit. c. 13. & seqq. & in meo libello der heylsamem Kurgweil cap. 1. tractata videntur.

V. Ex occasione thematis: *Prudentes Virgines aptate vestras lampades: ecce Sponsus venit, exite obviam ei.* Matt. 25. dici potest, hanc Parabolam ideo à Christo propositam esse, ut maturè nos ad mortem præparemus, & de tali medio propiciamus, quod ad beatitudinem certius, citius, & copiosius obtinendam conducere queat; tale autem præ cæteris esse misericordiam, uti ipsemet in cit. cap. indicavit, dum in processu iudicii potissimum de misericordia exercita rationem se extecturum affirmavit. Etsi verò omnis misericordia ad prædictum finem obtinendum multum idonea sit, atque adeò oleo à Virginibus prudentibus præparato comparari queat, specialiter tamen id de misericordia animabus Purgatorii exhibenda dici posse; nam 1. juvat ad beatitudinem certius obtinendam, uti scilicet Tobias senior c. 4. Tob. indicavit dicens: *Quomodo potueris, ita esto misericors. Quoniam eleemosyna ab omni peccato & à morte liberat, & non patietur animam ire in tenebras.* Et confirmat id ipsum S. Hieronymus in epist. ad Nepot. dicens: *non memini me legisse, mala morte fuisse defunctum, qui libenter opera charitatis exercuit; habuit enim multos Intercessores, & impossibile est multorum precibus non audiri.* Unde S. Franciscus Xaverius, teste Tursellino, cum Petrus Velleius Mercator Lusitanus eidem eleemosynam potentem clavem dedisset, & quantum vellet, ex cista auferre mandasset, respondit, nunquam misericordiam illi defunctorum, & revelatum iri diem extremum vitæ, ut se ad eundem bene præparare possit; si ergo hoc corporalis eleemosyna potest, quanto magis misericordia animabus Defunctorum exhibita, quæ est multò præstantior, similem gratiam obtinebit; certè de Nobili quodam Nolano Elias à Teresa L. 1. c. 45. refert, ipsum, quia prædictis animabus frequenter orare solitus erat, quondam de nocte excitatum, atque, ut censebatur, confiteretur, monitum fuisse, quo facto repentina morte obijt. Quòd verò 2. etiam ad citius obtinendam beatitudinem, atque adeò ad liberationem à Purgatorio conducatur, et

eo colligitur, quod tales animæ ereptæ ex una parte gravitatem Pœnarum Purgatorij, & magnitudinem cælestium gaudiorum clarissimè cognoscant; ex altera verò parte, sicut in omnibus aliis virtutibus, ita in gratitudine perfectæ sint, atque adeò multò magis, quàm Dives Epulo olim Fratibus suis, sollicitæ sint futuræ, ut liberator & Benefactor earundem aut omnino in Purgatorium non veniat, aut citò inde liberetur. Accedit, quod ipsemet Christus Matth. 25. dixerit: *Quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis*; an non ergo, si advertat, quempiam tot animas redemisse hoc beneficium sibi factum reputabit, atque adeò parem mensuram referens, etiam à Purgatorio liberabit? sic certè S. Gertrudi promissit, uti supra in secundo numero ostensum est. Quod autem 3. etiam abundantius beatitudo per hanc misericordiam obtineatur, ex ipsa præstantia hujus eleemosynæ colligitur; cum enim ea omnia ferè septem opera corporalis misericordiæ eminenter in se contineat (uti facillè inductione demonstrari potest) & præterea à gravissimo malo liberet, & summum beneficium, scilicet accelerationem beatitudinis obtineat, an non meritò singulare quoque eidem præmium in cælo respondebit? vide hæc omnia fusiùs à Montfordo, & in cit. lib. *der heylsamen Kurzwelt* probata.

VI. Ex occasione thematis: *Ei cœperunt simul omnes excusare*: Luc. 14. dici potest, valde laudabiliter quidem Concionatores agere, dum suos Auditores frequenter ad misericordiam animabus præstandam incitant; sed exiguum sæpe fructum referre, eò quod plerique se excusent, & frivolas excusationes obijciant. Nam 1. aliqui se excusant, quod DEUS in Justitia sua exercenda non sit impediendus, cum nec Magistratus in hac vita libenter habeat, si quis cursum Justitiæ impediat. Sed his responderi potest, Christum non tantum Judicem, sed etiam Patrem esse animarum, atque adeò sub hoc saltem titulo optare, ut pro ipsis oretur; alioquin enim non toties misericordiam commendasset, nec tanta beneficia contulisset iis, qui talem misericordiam exercuerunt. Unde dicit potius ad tales Intercessores, quod David I. 1. Reg. c. 25. ad Abigail dixit: *Benedictus DEVS Israël, qui misit hodie te in occursum meum, & benedicta tu, qua prohibuisti me hodie, ne irem ad sanguinem*. 2. Alij se excusant, & dicunt, quod ipsi-

mēt

met indigeant satisfactione, atque adeò pro se orare, & satisfacere debeant. Sed his respondetur, quòd per talem misericordiam non impediant satisfactionem propriam, sed promoveant; tum quia actus charitatis præstantior majorem quoque satisfactionem & pœnæ diminutionem meretur, tum quia hoc ipso, quòd misericordiam talem exercent, mereantur similem misericordiam; ita ut facilius quis ob illam polliceri sibi liberationem à Purgatorio possit, quàm si sibi talia opera reservasset. Adde, quòd per talem misericordiam apote valde præstantem virtutis actum, magnum gloriæ augmentum procuretur, atque adeò libenter quibuscunque tormentis emi debeat, uti fusiùs in suprà cit. libris ostenditur.

3. Alij se excusant, quòd Peccatores viventes in majori necessitate & periculo constituti sint, atque adeò magis etiam pro ipsis sit orandum. Sed his respondetur, quòd his potius fructus impetratorius operum & orationum applicari. Deinde possint ea conditione animæ liberari, ut pro talibus Peccatoribus orent, quæ oratio efficacior est, quàm si ipsi pro iisdem orarent & præterea se Peccatores malitiosè in hoc periculum conijciant, atque adeò minus digni sint misericordiâ, quàm animæ. Unde cum hanc objectionem quondam Bertrandus Dominicanus faciens, Peccatoribus magis succurreret, anima quædam ex Purgatorio apparens, miserabili suo aspectu facile persuasit, ut sententiam mutaret.

4. Denique alij obijciunt, quòd ipsæmet animæ liberari non cupiant, sed potiùs divinæ Justitiæ satisfacere. Sed his respondendum, quòd paratæ quidem sint ipsæ satisfacere, sed cum sciant ex una parte, quantò perfectius DEUM in cælis laudare & amare possint, ex altera verò parte non ignorent, quòd ipse DEUS desideret, ut alij pro ipsis orent, & satisfaciant, hoc ipso etiam desiderium ipsorum ad beatitudinem augeri, atque adeò eas suspirare cum Davide Ps. 119. *Hæu mihi, quia incolatus meus prolongatus est!* Vide hæc fusiùs deducta in *heylsamem Rurgweil* c. 5. Plures alij similes conceptus facili ex duodecim fontibus, qui infra assignabuntur cum argumentis ex iisdem deductis, formari poterunt.